

Festa del Glaç

Lliçà de Vall

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	Sector sud-est del terme municipal. Pla de can Gurri. Vora els pous de glaç de can Gurri
Emplaçament	Carretera C-155, al km 14,4, camí en direcció sud (Camí de la Marineta), uns 200 metres.
Alçada:	98
Coordenades:	
Latitud:	41.58566
Longitud:	2.2476
UTM Est (X):	437285
UTM Nord (Y):	4604048

Classificació

Número de fitxa	08108 - 91
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Manifestació festiva
Estil / època:	Contemporani
Segle	XXI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Pública

Fitxes associades:

[Pous de glaç de can Gurri](#)

[Ball de Gitanes](#)

[Gegants de Lliçà de Vall](#)

Autoria de la fitxa

Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa:

dt., 22/03/2022 - 08:27

Descripció

Festa popular que se celebra l'últim cap de setmana d'octubre al voltant dels dos pous de glaç de can Gurri. Es tracta d'un esdeveniment sorgit a la dècada de 2010 fruit d'un procés de creació comunitària i participació ciutadana. A Lliçà de Vall hi ha diversos pous de glaç, que van tenir el seu moment àlgid al segle XVIII i que van donar peu a una notable indústria que implicava diversos sectors del poble. En la festa del Glaç es dona a conèixer aquesta activitat tradicional i també com era l'ambient i la vida del poble en aquesta època. Es vol trencar així amb la imatge industrial de Lliçà de Vall i retornar a un moment de la seva història que encara és ben present en el patrimoni que s'hi conserva.

La festa dura dos dies i el plat fort és la representació itinerant que té com a títol "El carro de gel: crònica del darrer viatge de l'any". És interpretada per actors locals i basada en fets documentats. A través de diferents quadres escènics es recrea el viatge d'uns traginers que transporten el gel que extreuen dels pous de can Gurri fins a Barcelona. Amb diferents variacions que s'hi van introduint cada any, les escenes són més o menys les següents: la sortida del gel del pou i el carregament al carro; la casa del notari Barrera, on es fan els tractes legals, la taverna, on s'explica el trajecte que es farà, passant per l'hostal de Montcada; l'episodi d'un atracament a mans d'uns bandolers; la plaça del poble, on s'explica l'incident davant de les autoritats locals.

A la nit la gresca continua amb foc i animació de la mà dels diables, els gegants i l'actuació del Ball de Gitanes. L'esplanada al voltant dels pous s'omple també amb parades d'artesans de diferents tipus que protagonitzen el Mercat del pagès, i al llarg dels dos dies s'organitzen també jocs i tallers infantils, àpats populars, exposicions i altres activitats lúdiques i culturals que contribueixen a crear l'ambient de la festa. En total hi participen uns 200 voluntaris, i l'esdeveniment mobilitza totes les entitats de cultura popular del poble: Coral de Lliçà de Vall, el Cor de la Val, Colla de Ball de Gitanes, Colla de Gegants i Grallers, diables i el grup de teatre Xamba.

Observacions:

El tema dels pous de glaç ha estat objecte d'una publicació de difusió infantil. Es titula "En Tragina i el glaç", i forma part d'una col·lecció ideada per la Biblioteca Municipal de Lliçà de Vall a partir d'un personatge creat per M. Pilar Collado i Macià.

Fotografies facilitades per l'Ajuntament

Història

Al costat del riu Tenes a Lliçà de Vall s'hi va desenvolupar una important indústria del glaç. Estava relacionada amb el conreu del cànem, ja que ambdues feien servir recs i basses comunes. Les primera notícia de pous de glaç al municipi es troba en uns capítols matrimonials entre Marc Pare i Antiga Gurri. Són de l'any 1689, un moment que coincideix amb l'anomenada petita edat del gel que va tenir lloc a l'entorn del segle XVII, quan a l'hemisferi nord les temperatures van baixar uns quants graus. L'explotació dels pous es va desenvolupar sobretot al segle XVIII, coincidint amb una expansió general d'aquesta indústria. El viatger Francisco de Zamora, que va allotjar-se a la masia de can Coll, destaca la importància del comerç del gel que protagonitzava aquesta casa, que també tenia un pou de gel.

En un document de 1765 s'esmenten el pou de can Coll i els dos de la Verneda de can Gurri o d'en Barrera. La denominació Barrera fa referència al notari Salvador Barrera, que era l'arrendatari dels dos pous de can

Gurri. El contracte estipula totes les condicions i els detalls de l'activitat: persones que hi treballaven, la mida dels pans, els quilos de llenya que hi havia d'haver fora dels pous per mantenir el foc per escalfar els treballadors, els sous, els preus del glaç, que els traginers havien de parar a l'hostal de Montcada, l'hora d'arribada a Barcelona i les penalitzacions per "merma" o retard, entre altres coses. Deu anys després les instal·lacions dels pous de can Gurri es van ampliar amb la construcció de dues basses més. Està documentat que en la dècada de 1770 al 1780 se'n treien unes 1.500 càrregues anuals.

El subministrament d'aigua es feia mitjançant un rec que nodria unes basses. Un cop plenes les basses, d'uns 20 o 30 cm de fondària, es deixava glaçar l'aigua i llavors, amb l'ajuda d'uns motlles de fusta, es serrava i se'n feien unes peces anomenades pans de glaç d'uns 70 cm d'ample per uns 120 de llarg. Aquesta feina la feien els picadors. Després els pans de glaç es transportaven fins als pous. Allà els empouadors guardaven els pans de glaç al pou, embolcallant-los amb bolla o palla perquè no s'enganxessin entre ells. Unes estructures de fusta separaven grups de capes. Un cop plens els pous es tancaven hermèticament i no s'obrien fins a l'època de desempouar, quan es carregaven als carros que els havien de transportar fins a Barcelona. El gel es feia servir en molts usos, com ara la conservació d'aliments o per refrescar begudes. Per la seva puresa, el gel de Lliçà era molt apreciat en els hospitals com el de la Santa Creu de Barcelona, on s'utilitzava per a usos terapèutics.

En els darrers anys el conjunt ha passat a propietat municipal i al voltant dels pous de can Gurri des del 2011 s'hi organitza la Festa del Glaç, la més emblemàtica del poble i que té lloc a finals d'octubre. Primer es feia a l'esplanada de dalt i l'any 2021 es va passar a la terrassa inferior.

Bibliografia

Autors Diversos (2017). "Els pous de can Gurri i can Coll, patrimoni històric local", *Ara Vallès*, núm. 16 (octubre de 2017).

CARRERAS FONT, Núria et al. (1999). Lliçà de Vall, 1.000 anys d'història. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 141-142.

ESPLUGA, Maria; SUNYOL BUSQUETS, Julieta (2020). *En Tragina i el glaç*, Editorial Alpina; Ajuntament de Lliçà de Vall.

GARRIGA, Joan (1991). *De Licano Subteriore a Lliçà d'Avall/de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 86.

Enllaços d'interès:

[Web Ajuntament de Lliçà de Vall](#)

